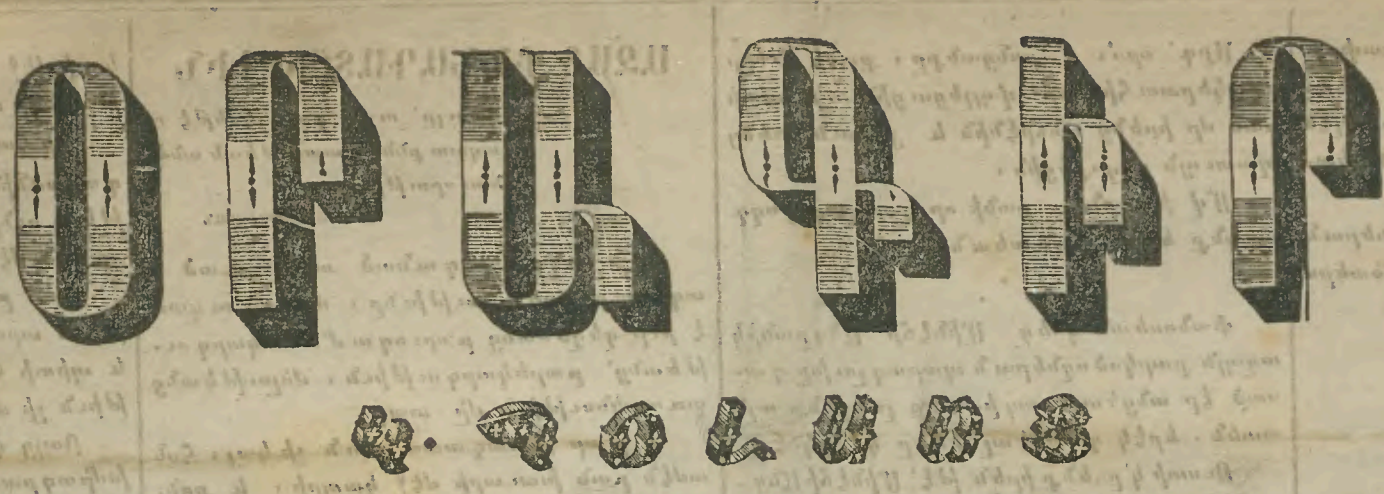

Օրագիրը կը հրատարակուի ան մէկ օր բաց ի կիրակի և տօն օրերէն :

Հարկերն զինն է Պարսկ հաւարձ Կանխիկ 230 զուրուշ, իսկ զառաւայ համար կանխիկ 2 1/2 (ամ. տակի) զոր բաժանորդ զբաղ ուղղութիւն կը պարտաւորին կամ իրենք ուղղակի մեղ զրկել և կամ յիշեալ զաւարձը յանձնելու համար Պարսկ մէկը ցոյց տայ :

Օրագիրն հարաւ զուրուշ կը ծախուի :

Ծանուցանեալ տարը առաջին անգամը համար 3 զուրուշ երկրորդին 2 զուր. և աւելի անգամներու համար ուրիշ սահմանափակ իրեն կը լինայ :

Համարը և ուրիշ զուրուշներ պէտք է զրկել Կանխանշարար Եղեղատ Կուստանիստ խան 4 թիւ սենեակը : Օրագիրն խօստապրեան տնուն :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՐԱՅԵՅԻՆ ԵՒ ԵՒԵՐՏԲԱԿԱՆ

ԵՐԱՐԱՐ՝ ՏԱՐԻ 1289 ՃԵՄԱԶԻԼ ԵՒԼԵԼ 6   ՌԻՐԵՆԹ 30 ՅՈՒՆԻՍ 1872   ՀԵՏԱՐ 22   ԱՆԱԳՐԱՆԿԱՅ ԾՈՒԼԻՍ 12   ԹԻԻ 735

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 30 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՊԱՆԻԱ

Սպանիական պաշտօնէն չորս զաւակներ զլուծի Պ. Զօրիլա չորսը բաժանուի մը երկուեւ զառաւարտաց տոնէին կազմուի ինը, բանակին և ծովային զօրաց, երկրին զինուորական ճիւղը զօրութեան հիմանցը վրայ վերականգնութեան ծրագիրը կը ծանուցանէ :

Կը յայտարարէ թէ կառավարութիւնը կրօնական անհերքութեան դէմ պիտի կռուի, ինչի ազատութեան սկզբունքին զօրավարութիւնը պիտի խանայ ուղղահայեցի, մասնաւոր ջանքի քիչ մտից քննադատական վիճակը պիտի բարձրէ, ծախքերը նուազեցնելու ու եկամուտը աւելցնելու նոր միջոցներ պիտի առաջարկէ : Երբ կը յայտնէ թէ պիտի կարենայ տեղութեան տարեկան հաշուեցոյցը հաստատուն հիմանց վրայ հաստատել և գանձուն վրայ ծանրացող մեծագոյն պարտքը զոգելու արդարութեան ու պատշաճից պահանջաւոր համեմատ, Տէրութեան պահանջատեւաց նոյնիսկ իրաւունքը պիտի յարդէ, և անոնց համար նորոգութեան երդ խնդրոց մէջ նոյալ շահուց համաձայն պիտի գործէ :

Պ. Զօրիլա կ'իմացնէ թէ կառավարութիւնը ամեն բանէ առաջ կուզէ որ Գոսպայի կղզւոյն ապստամբութիւնը վերջանայ, և այսպէսով ամեն տեսակ զոհարում թիւնէր ընկէ վերջը երկրին անկախութիւնը ապահովել, առանց ընկելու սակայն այն առանձնաշնորհութիւնները, որք Սպանիայ պատերազմի հոյակապութեան ներկատարութեան կը մերժուին, իսկ կուտայ թէ ազաւանութեան զոգութիւն յետոյ Սահմանադրութեան խօստացած բանկարգութիւնները զորոգող ջանադիր պիտի գտնուի զաղծեալութեանց մէջ, զորոգողն համար զանաւոր սպանութեան այն սկզբունքը՝ զոր սեպանիայի յեղափոխութիւնը հանրային կենսոյ մէջ տարածած էր :

Գոսպայի անգամ թեան զաղծ Պ. Զօրիլա կը յայտնէ թէ կառավարութիւնը փրկապատկան, խնայողական կամ քաղաքական զբոլթեանց հրատարակութեան դէմ արդեւ չի կրնար յարցանել, եթէ մինչև անգամ այդ սկզբունքներն ու անոնց հետեանքները հաշտ չ'ըլլան կառավարութեան գաղափարացը հետ : չի պիտի հարձակէ այն գոսպայիները որք այս զբոլթիւնները կը գաւառին քանի որ պատժական օրինաց զծած չըջանին մէջ կը մընան : սակայն կառավարութիւնը պիտի ընդգիծանայ այն ամեն զիտաւորութեանց այն ամեն փորձերուն, որք զորոգող ու արդարութեան կը կապարարին և որք նպատակ ունին հաստատուել օրէնսդրութիւնները տապալել, անհատական ազատութեան յարձակել, կամ արգելել իրաւունց այն ազատ զործարարութիւնը որ Սահմանադրութեան արամադրութեանց ողին է :

Սպանիայ պաշտօնական պաշտօնէին քա-

ղաքականութեան այս յայտարարը իրաւարար պատիւ պիտի բերէ Սպանիայ և յայտարարութեան երկանկութեանը պատճառ պիտի ըլլայ : Եթէ այդ խոստումները զործարարին իրաւունք, սակայն բաւական ծանրակշիւ ապստամբութեան մը միջոցին միայն այս տեսակ խօստումներ ընկել վրաստանութիւն չի կրնար աղբւր ժողովրդեան և հետեւաբար չ'ունի այն մեծ կարեւորութիւնը զոր կրնայ ունենալ անվերջ ժամանակներու մէջ :

ՄԷՔՍԻԿԱՅԻ ԱՊՍՏԱՄԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Լոնտոնի Վիպը լրագիրը հետեւեալ տեղեկութիւններ կը հրատարակէ Մեքսիկայի պատերազմին միայն :

Մեքսիկայի պատերազմին նկատմամբ նիւ-Եօքսի լրագրաց ընդունած տեղեկութեանց նայելով կ'երևի որ ստիպել եղած է պատերազմը :

Պատերազմի դաշտին վրայ 700 հոգի սպանուած էին, որոց մէջ կը գտնուէր Մեքսիկայի մէջ հանրաձայնութեան խնդիրները Սիլվիա Սառ թուէին զօրապետին հրամանատարութեան ներքեւ զօրագունդի մը կը հրամայէր : Պատերազմին ամբողջ տեւողութեան միջոցին, յաւանադարձ կուռեցաւ, երբ ձի կորցուեալ վերջապէս սպանուեցաւ : Թուէին զօրապետին պաշտօնական տեղեկագիրը կ'իմացնէ մեզ թէ զոհողին աշխարհեան բոլոր կը հա մըլուէր : մինչև և նաեւ երբ հրամանատարութեան ներքեւ գտնուած ձախ բազուկը լինումն զոհողին աջ բազուկին վրայ կը յարձակէր և այնպիսի մեծ շփոթութեան մը մէջ կը ձգէր զայն որ յիշատականայ համար մեծ յաղթութիւն մը կը պատրաստէր :

Մ. Ս. վերջիններ, կառավարութեան զոհողին այդ մասը զերի բռնեց զատու ռա բոլոր ռազմավարները զբաղեցին, մինչև զիս լինումն ձախ բազուկը զէպի Մեքսիկայի կը քաջուէր, ուսկից քանի մը օր վերջը Սպանիա փախաւ ապստամբաց ձախար զօրաց հալածանքին երեսէն :

Երբ Ռէվոլյուտեթը եղաւ Մեքսիկայի զոհութեանց և սպանութեանց վրայ միայն կը խօսուէր :

Մասնաւոր նամակներ կը ծանուցանեն թէ կառավարութեան գունդերը միմեքանոցները մանելով ամեն բան խորտակել և մէկ քանի զործարարներ սպաններ են : Տեղ մ'ալ տաւ և հինգ հոգի սպաններ են, թէ կ'են և թէ աղայ : Գաղթին մէկ մասը աւերել են գրեթէ :

Թուէին զօրապետը այս պատերազմին մէջ գերի բռնուողներուն թիւը 16000 ի կը հաշուէ :

Վերջին տեղեկութիւնները կը ծանուցանեն սակայն թէ ժողովրդի կուսակիցները միարարներ են և Մեքսիկայի մէջ լինումն զիմացելու համար բաւական զօրացած կը կարծեն ինքնին :

ԱՆԱՊՍՏԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ

Լորտերու խորհրդարանին մէջ, Լորտ Կրանվիլ կը ծանուցանէ թէ ձինք վրայի իրաւարար ատենին յունիս 19ի նիստին

մէջ, անուղղակի փնտռեց պահանջման նկատմամբ Ամերիկայի հանրապետութեան ներկայացուցած փառսերը խորին քննութեան մը առարկայ ըլլալէ վերջը, իրաւարարները միաձայն յայտարարել են թէ այսպիսի պարագաներու մէջ նկատուածութեան առնուած ընդհանուր օրինաց սկզբունքներուն նոյննալ : անուղղակի փնտռեց պահանջները զբաւական հատուցման մը հիմ չ'ունենալով, իրաւարար ատենին քննութեան դուրս պէտք է ձգուին բոլորովին երբ մինչև անգամ իր ձեռնհասութեան մասին կարծեաց անհամաձայնութիւն մը անգամ տեղի չ'ունենայ :

Իրաւարար ատենը այս որոշումը Ամերիկայի հաղորդելէն յետոյ այս վերջինը ծանուցել է իրաւարար ատենին որ իր պահանջմանցը վրայ չի պիտի այնդէ և թէ աղաւ են իրաց թողուլ զայդ պահանջումը :

Լորտերու խորհրդարանին մէջ արտաքին զօրոգ պաշտօնէին այս յայտարարութիւնը ուժիցին ծախահարութեանը ոչ չ'ունուէր :

Ասոր վրայ իրաւարար ատենին նիստերուն երկարածուելու առաջարկութիւնը զոր Անգլիա ըրած էր, յետոյ կոչուել է հետեւաբար և իրաւարար Ամերիկայի պապահանջած ուղղակի փնտռեց խնդրոյն քննութեանը պիտի ձեռնարկեն անմիջապէս :

Լորտ Կրանվիլ կը վերջոյնէ իր յայտարարութիւնը յետագայ թէ երկու աղբաց յարաբերութիւնները աւելի սերտ պիտի ըլլան և պիտի ամրապնդեն այն գաղափարը թեմային :

Հասարակաց խորհրդարանին մէջ Պ. Կրանվիլը, Պ. Տիլքոյէլին պատասխանելով կ'ըսէ թէ ազադ պին մէջ Ամերիկայի հանրապետութիւնը իրաւունք չի պիտի ունենայ բաւանդել զաշխարհային թեմային վրայ վերաբերան անուղղակի փնտռեց պահանջման ընկել :

Պ. Մընչի պատասխանելով, Պ. Կրանվիլը կը յայտարարէ թէ Ռօչինկլընի գաղափարն պարունակած բոլոր նիստոյ վրայ կանոնաւոր ընթացքով քննութիւն տեղի պիտի ունենայ, իր թէ անուղղակի փնտռեց պահանջման խնդիրը երբէք ծագում ունեցած չ'ըլլար :

Ասկէ կը հետեւի Ռօչինկլընի դաշնագիրը որ այնպիսի գաղափարութեանց են թակայ կը կարծուէր, անփնա պարտեցաւ իրաւարարներուն ձեռքէն, և թէ առանց Ամերիկայի հանրապետութեան անհասկնալի վերաբերելու ըստ ձեռք անուղղակի արդ խնդիրը գործեալ քննութեան առնուելով, վերջապէս հիմնովին Անգլիայի իրաւարար ատենին այս ուղղութիւնը մեծ քայլ մը առնել կուտայ Անգլիայի խնդրոյն, որով և կ'երպիւ իւր պատերազմի երկու շինը կը ջրեն :

Վլէյ Տէլլա վէնիլմա լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պապը ի պաշտօնականութիւն պատրութեան կուռ զօրաց զոհող մը ընդունելով հետեւեալ խօսքերը արտասա-

նէր է. «Բաշտարարութեամբ, հաւատարմ յառաջ կը դիմենք, սակայն ոչինչ չ'ենք տեսներ որ մեղ աւելի դեղեցիկ արշաւայ աւելի փայլուն արեւ մը նշմարեցնէ, որ հանդարտութեան լաւագոյն միջոց մը գոյանէ : Գրեթէ իր կողմ կը քայլենք զմեզ չընտրողապէս աղանդի մէջ :

Աղանդը Առաւելոյ որպէս այս աղանդաւորութիւնը : Միշտ հաւատարմ մնացէք :

Գաղթից «Ժուրնալ ար Տէպա» անուն ընտիր թերթին խմբագիրներէն անուանի Պ. Սէն-Մարք Ժիւրնալէն որ երեսփոխան է և որ Հայոց վրայ ունեցած մեծ համակրութիւնը մէկ քանի տոթիներու մէջ յայտնած է, ինչեւ թերթին խմբագրութեան հրատարակէ Բհեաեալ նամակով :

Ա. Պ. Տիլքոյէլ «Տէպա» լրագրոյ Սիլքի բարեկամ :

«Կաղաչում» ձեզ որ բարեհաճիք ծանուցանել թէ յունիս ալ Տէպայի խմբագրութեան մասնակից ըլլալէ կը դադարիմ :

Առանց մեծ յիշուութեան զգացման չէ որ կը բաժնուիմ այնպիսի լրագրէ մը որոյ կը յարէին զիս քառասուն և հինգ տարիէ ի վեր ազատական երկարամիտական խմբագրութեան կապեր և նշանաւոր բարեկամութիւններ, որոց ամենը փառք Աստուծոյ չի յաղեցանից ինչ մահը :

Հաճեցէք ընդունել իմ վաղեմի սիրոյ զգացման հաւատարմ :

ՍԷՆ-ՄԱՐԿ ԺԻՐԱՐՏԷՆ

Վերջին թերթին երկու խմբագիրներն ալ Պ. Ք. Օկիւթիլ Լէօ և Լ. Օ. Տէ. Ֆիլքլ մի և նոյն որոշումը ըրած են :

Ազադ թերթը լա Գոսպա լրագիրը կասկէ չի մէջ գուլիէնիս կայսեր ու իտալոյ թագաւորին տեսակցութեան նկատմամբ պարտած զրոյցը սուտ կը հանէ :

Մարտիայի «Սէմաֆոր» լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Միսիոն անուն գաղափարական թերթին հրատարակի վրայ վաճառման արդիւն երէ զինուորական իշխանութեան կողմէն :

«Կաղէթ» թերթը Պոստա լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պերիլիի գաղափարները զորմանալի դատով մը կը դրաղի :

Գերմանիայ Մանհայմ քաղքէն քանի մը վաճառականներ, որք պատերազմէն առաջ 200000 թաւելի արծաթաթեան վրայ ծախած էին Գաղթից Ալգաու ու Լօսէն նահանգի բնակիչներուն, կը իր գրեն որ գերմանական կայսրութիւնը վճարէ այդ գումարը, զի այդ փողոցները, կըսեն, ի նպատակ Գերմանիայ զործածուեցան և թէ հետեւաբար այն գաւառաց արդի տէրը և ոչ թէ նախկինը, պարտի այդ վճարումն ընել :

«Լիպեթի» մէջ հետեւալը կը կարդանք :

Պաղէն Գերմանիայ որ օդայաւորութեան չարագոր կը տանջուէր, առաջ վիճակի մէջ կը գտնուէր : Երբ ընթերցի որ հանդարտ վիճակ մը ստացած էր :

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ՝ ԻՉՃԱՍԱՐԵԱՆ ԵՈՒՍՈՒՅԵԱՆ ԻԱՆ ԹԻԻ-4